

TOEGANKELIJKHEID VAN HOTELS

Laatst gewijzigd op 26 september 2005

1 Indicatoromschrijving

- 1.1 Naam
- 1.2 Definitie
- 1.3 Meeteenheid
- 1.4 Plaatsing in het DPSIR kader
- 1.5 Referentie

2 Beleidsrelevantie

- 2.1 Functie, betekenis
- 2.2 Prioriteit voor de kust en Relevantie voor duurzame / geïntegreerde ontwikkeling van het kustzonegebied
- 2.3 Beleidsdomein(en)
- 2.4 Verband met andere indicatoren en internationaal gebruik
- 2.5 Streefwaarden
- 2.6 Relevante conventies, akkoorden en wetgeving

2.6.1 Wetgeving

3 Methodologische beschrijving en onderliggende definities

- 3.1 Onderliggende definities en concepten
  - 3.1.1 Toegankelijkheid*
  - 3.1.2 Het Vlaams Steunpunt Toegankelijkheid*
  - 3.1.3 Provinciale Steunpunten Toegankelijkheid*
  - 3.1.4 Technische adviesbureaus*
- 3.2 Meetmethode
- 3.3 Beperkingen van de indicator

4 Gegevens – input

- 4.1 Gegevensbronnen (persoon, dienst, adres)
- 4.2 Vorm van de gegevens
- 4.3 Kwaliteit en beschikbaarheid van de gegevens

1 INDICATOROMSCHRIJVING

1.1 NAAM

Het aandeel logiesinrichtingen met een hoge toegankelijkheid.

1.2 DEFINITIE

De indicator wordt gedefinieerd als de verhouding van het globaal beoordelingscijfer van het niveau van toegankelijkheid voor personen met een handicap, senioren, gezinnen met kinderwagens, ... gebaseerd op logies per gemeente t.o.v. het totaal aantal onderzochte logies in die desbetreffende gemeente.

1.3 MEETEENHEID

De indicator wordt uitgedrukt als een %, per gemeente.

1.4 PLAATSING IN HET DPSIR KADER

Deze indicator behoort tot het response-type.

1.5 REFERENTIE

Provincie West-Vlaanderen (2002). Strategisch beleidsplan voor toerisme en recreatie aan de kust, in samenwerking met Westtoer en Toerisme Vlaanderen, Brugge, 355 pp.

2 BELEIDSRELEVANTIE

2.1 FUNCTIE, BETEKENIS

Deelname aan het socio-maatschappelijke leven is een basisrecht van elke burger. Een belangrijke voorwaarde hiervoor is dat het openbaar domein voor ieder gemakkelijk toegankelijk en bruikbaar is. Hierbij moeten we voornamelijk denken aan bevolkingsgroepen die in hun mobiliteit beperkt zijn: kinderen, ouderen, mensen die minder beweeglijk zijn, mensen die slechtziend of slechthorend zijn, mensen die zich met een rolstoel verplaatsen, ...

Het globale toeristische kustproduct is onvoldoende aangepast aan deze specifieke doelgroepen. Het is daarom niet enkel noodzakelijk dat logies- of restaurantinrichtingen zich specifiek kindvriendelijk of seniorengericht inrichten maar dat dit op alle domeinen binnen de kustzone aan gevoeld kan worden.

2.2 PRIORITEIT VOOR DE KUST EN RELEVANTIE VOOR DUURZAME / GEÏNTEGREERDE ONTWIKKELING VAN HET KUSTZONEGEBIED

Steeds meer mensen met een beperking proberen als volwaardige burger in onze maatschappij te functioneren. Ze trachten te participeren aan alle sociale, maatschappelijke en culturele activiteiten. Maar er is nog te dikwijls een te hoge mentale én fysieke drempel. Toegankelijkheid is dus de basisvoorwaarde voor deze groep mensen om evenwaardig te kunnen leven in de samenleving. Hierbij mag men de term toegankelijkheid niet te eng verbinden aan 'personen met een handicap'. Met een integrale benadering van de problematiek bereikt men een veel grotere doelgroep: ouderen, grote en kleine mensen, mensen met tijdelijke kwetsuren, ouders met kinderwagens worden geconfronteerd met onaangepaste publieke ruimte.

Personen met een handicap en ouderen vormen een interessante doelgroep voor de toeristische sector. Dikwijls hebben ze meer tijd om weg te gaan, ze reizen vaker in het laagseizoen en besteden minstens evenveel aan hun reizen en vrije tijd als anderen. Door de toenemende vergrijzing van de bevolking zal deze groep in de toekomst een belangrijk aandeel van de toeristische markt uitmaken. Goede redenen dus om werk te maken van een omgeving die voldoet aan hun behoeften

2.3 BELEIDSDOMEIN(EN)

De indicator behoort tot het **domein 'Toerisme en recreatie', subdomein 'Logies'**.

De indicator werd door het Centrum voor Duurzame Ontwikkeling van de Universiteit Gent in het project "Op weg naar duurzaamheidsindicatoren voor het kustgebied" geselecteerd als duurzaamheidsindicator voor het domein 5. Ondersteuning van toerisme en recreatie - 5.2 Optimalisatie infrastructuur, voorzieningen en dienstverlening.

2.4 VERBAND MET ANDERE INDICATOREN EN INTERNATIONAAL GEBRUIK

Deze indicator werd opgenomen in de overzichtslijst in het rapport "Indicators to monitor the progress of integrated coastal zone management: a review of worldwide practice" opgesteld door het Scottish Executive Central Research Unit. In deze lijst wordt een overzicht gegeven van indicatoren die overal ter wereld in het kader van GKZB geselecteerd zijn op diverse geografische niveaus (regionaal, nationaal, lokaal) (Scottish Executive Central Research Unit, 2001).

Op nationaal niveau wordt deze indicator aangereikt binnen de krachtlijnen omtrent het verzamelen van beleidsrelevante informatie in het Strategisch Beleidsplan voor Toerisme en Recreatie aan onze Kust (Provincie West-Vlaanderen, 2002).

De indicator houdt verband met volgende (potentiële) indicatoren rond duurzaam kustzonebeheer:

- Verblijfstoerisme
- Inspanningen geïntegreerd kustzonebeheer
- Verkeer op de weg
- Renovaties en restauraties
- Comfort van de woning
- Aandeel van overnachtingen n.a.v. conferenties, congressen en seminars, naar logiesvorm
- Intensiteit van gebruik van recreatieve activiteit
- Aantal proefacties gericht op het beheerst recreatief gebruik van stranden, polders of duinen
- Tewerkstelling in toerisme

2.5 STREEFWAARDEN

Voor deze indicator zijn geen specifieke streefwaarden bekend. Wel kan het gewestelijk of nationaal gemiddelde als een richtwaarde beschouwd worden. Er wordt naar gestreefd om een zo groot mogelijk aantal hoogtoegankelijke logiesinrichtingen te bereiken. De ideale situatie is een aandeel van 100 %.

2.6 RELEVANTE CONVENTIES, AKKOORDEN EN WETGEVING

2.6.1 Wetgeving

De VN-standaardregels betreffende het bieden van gelijke kansen voor gehandicapten.

In 1993 werden er door de Verenigde Naties standaardregels opgesteld rond gelijke kansen voor personen met een handicap. De lidstaten werden aangemaand om acties te ondernemen om zowel de leefomgeving, als de informatie en communicatie toegankelijk te maken. In de VN-tekst wordt het belang van wettelijke voorschriften rond fysieke toegankelijkheid onderstreept. Er wordt aangeraden om bij de ontwikkeling van normen en criteria gebruikers te raadplegen. Fysieke toegankelijkheid van de omgeving moet van in het begin worden ingebouwd in ontwerpen en plannen.

De antidiscriminatiewetgeving

De federale anti-discriminatiewet maakt het mogelijk om gerechtelijk op te treden tegen directe of indirecte discriminatie als een gevolg van fysieke ontoegankelijkheid. Personen met een handicap, hun organisaties, of het Centrum voor Gelijke Kansen en Racismebestrijding kunnen een rechtzaak aanspannen tegen bijvoorbeeld een eigenaar van een ontoegankelijk publiek gebouw.

Het ontbreken van 'redelijke aanpassingen' aan publieke plaatsen wordt in de wet expliciet vermeld als mogelijke vorm van discriminatie. De notie van 'redelijke aanpassingen' werd ingevoerd in de richtlijn van de Europese Unie in verband met de gelijke behandeling van personen met een handicap in tewerkstelling en vrije tijd.

Wetgeving op de toegankelijkheid van de publieke omgeving

De specifieke normen van toegankelijkheid van publieke gebouwen en ruimten zijn vastgelegd in een federale wet die dateert van 1975 (KB 1977) Deze wet is intussen echter verouderd, de normen zijn onvolledig en er wordt nagenoeg alleen rekening gehouden met rolstoelgebruikers en niet met de noden van andere personen met een handicap. Het toepassen van de wet levert dan ook niet de garantie dat het gebouw effectief toegankelijk is. Daarom heeft het Vlaams Steunpunt Toegankelijkheid samen met een aantal organisaties uit het middenveld een advies uitgewerkt voor de actualisering van deze toegankelijkheidswetgeving. Het advies wordt momenteel besproken met de Vlaams minister bevoegd voor de ruimtelijk ordening.

In afwachting van deze nieuwe wet raden we u aan om gebruik te maken van de richtlijnen die terug te vinden zijn in een serie van brochures uitgegeven door Gelijke Kansen in Vlaanderen en opgesteld de vzw Toegankelijkheidsbureau. Bij nieuwbouw of verbouwingen is het aangewezen om professioneel advies in te winnen bij een van de technische adviesbureaus waarmee Gelijke Kansen samenwerkt

Naast de wet van 1975 vaardigde de Federale en Vlaamse regering een aantal besluiten en richtlijnen uit die betrekking hebben op een deelaspect de bebouwde omgeving en die -eventueel indirect- effect hebben op de toegankelijkheid, waaronder:

- Besluit van de Vlaamse regering houdende vaststelling van een algemene bouwverordening inzake wegen voor voetgangersverkeer dd 29/04/1997 (BS 07/04/1997)
- Omzendbrief betreffende de algemene bouwverordening inzake wegen voor voetgangersverkeer dd 23/03/1998 (BS 07/04/1998)
- Ministeriële Omzendbrief betreffende het voorbehouden van parkeerplaatsen voor personen met een handicap 3.IV.2001 - FOD Mobiliteit en Vervoer (BS 5.V.2001)
- Gewijzigd door [MO 25.IV.2003](#)
- Besluit van de Vlaamse Regering betreffende de dossiersamenstelling van de aanvraag voor een stedenbouwkundige vergunning dd 28.V.2004 (art 16)

Ook bepaalde gemeenten hebben richtlijnen uitgevaardigd, bijvoorbeeld onder de vorm van een verordening. Anderen regelen de toegankelijkheid binnen het gemeentelijk politiereglement. Regels die door een hogere overheid zijn uitgevaardigd hebben wel voorrang hebben op deze die zijn uitgevaardigd door een hiërarchisch lagere overheid. Indien u hierover meer informatie wenst kan u best terecht bij het gemeentebestuur zelf of bij het Provinciaal steunpunt toegankelijkheid.

3 METHODOLOGISCHE BESCHRIJVING EN ONDERLIGGENDE DEFINITIES

3.1 ONDERLIGGENDE DEFINITIES EN CONCEPTEN

3.1.1 Toegankelijkheid

Wie aan de toegankelijkheid van publieke ruimtes denkt, denkt wellicht op de eerste plaats aan een rolstoelgebruiker die een gebouw niet binnen kan of voor een berg trappen staat (zie website Toegankelijkheidsbureau). Maar ook moeders met een kinderwagen ondervinden moeilijkheden bij het nemen van trappen en te smalle doorgangen. Zelfs een voetpad met losliggende of kapotte tegels zal voor velen een struikelblok betekenen. Eigenlijk kunnen we stellen dat iedereen wel eens hindernissen ondervindt in het dagelijkse leven: personen met een fysieke beperking (blijvend of van tijdelijke aard), door hun afmetingen (lange mensen, kleine mensen, dikke of dunne) of doordat mensen iets meedragen: handen vol boodschappen, een ober met een dienblad, een leverancier.

Al te vaak wordt een ontoegankelijke plaats toegankelijk gemaakt door middel van een extra voorziening, bijvoorbeeld door het aanbrengen van een aparte inkom of een aparte dienst met het oog op één persoon of één doelgroep. Omdat iedereen het recht heeft om op een gelijkwaardige wijze deel te nemen aan het maatschappelijke leven moeten publieke gebouwen en openbare voorzieningen zodanig ontworpen worden dat ze voor iedereen toegankelijk zijn. Als we toegankelijkheid als uitgangspunt nemen, beschouwen we toegankelijkheid als een kwaliteit van de bebouwde omgeving. Speciale voorzieningen worden tot een minimum beperkt. De verschillende behoeften van mensen worden op een vanzelfsprekende wijze geïntegreerd in voorzieningen die voor iedereen bruikbaar zijn. Dit wordt inclusieve of integrale benadering genoemd. Als van in de ontwerpfase van een gebouw rekening gehouden wordt met de eisen op het vlak van toegankelijkheid betekent dit nauwelijks een meerkost. Achteraf

aanpassen vraagt wel een hele investering en leidt bovendien niet tot optimale oplossingen.

3.1.2 Het Vlaams Steunpunt Toegankelijkheid

Het Vlaams Steunpunt Toegankelijkheid werd in 2000 opgericht in de schoot van 'Gelijke Kansen in Vlaanderen'. Het heeft als opdracht om initiatieven rond toegankelijkheid te stimuleren, te ondersteunen en te coördineren. Het richt zich hierbij zowel naar de verschillende Vlaamse beleidsdomeinen die met toegankelijkheid in aanraking komen als naar het middenveld en het brede publiek.

Het steunpunt werkt samen met ondermeer de technische adviesbureaus voor toegankelijkheid en met verschillende gebruikersorganisaties.

Integrale toegankelijkheid betekent dat alle publieke voorzieningen (zowel gebouwen als open ruimten en diensten) voor wonen, leven en werken effectief bereikbaar, toegankelijk en bruikbaar zijn voor iedereen. Met andere woorden dat iedereen zelfstandig en op een gelijkwaardige wijze gebruik kan maken van alle voorzieningen. Dit kan wanneer van bij het ontwerp van een gebouw, een publieke ruimte of een dienst rekening wordt gehouden met de diverse behoeften van een heel verscheiden doelpubliek. Men noemt dit 'Universal Design'.

De toegankelijkheidsproblematiek wordt dikwijls uitsluitend gelinkt aan personen met een handicap, maar dit is onterecht. Een integraal toegankelijke leefomgeving komt iedereen die beperkt is in mobiliteit ten goede (denk maar aan de ouders met een kinderwagen, mensen met tijdelijke blessures, oudere minder mobiele mensen,...).

Tot het concrete takenpakket van het Vlaams Steunpunt Toegankelijkheid behoren:

Sensibilisering en advisering

- Het steunpunt maakt de Vlaamse regering en haar diensten enerzijds bewust van de noodzaak van een gericht beleid inzake toegankelijkheid en het belang van een integrale visie op de toegankelijkheidsproblematiek en ondersteund hen anderzijds in het nemen van initiatieven.
- Daarnaast promoot het steunpunt het belang van een integraal toegankelijkheid leefomgeving ook bij het brede publiek (zoals bouwpromotoren, architecten, eigenaars van publieke gebouwen, ...)

Centrale informatieverzameling

- Er wordt systematische informatie verzameld over expertise en deskundigheid inzake toegankelijkheid en over toegankelijkheidsinitiatieven van overheden en middenveld

Signaalfunctie

- Aan beleidsmakers en andere actoren rapporteert het steunpunt over bereikte resultaten, vastgestelde knelpunten en nog te realiseren doelstellingen en aanpassingen. Ook nieuwe mogelijkheden worden gesignaleerd.

Netwerking

- Het steunpunt creëert netwerken en overlegplatforms tussen de verschillende beleidsniveaus en tussen de verschillende organisaties die in het middenveld rond toegankelijkheid actief zijn, zodat hun werking op elkaar kan worden afgestemd

3.1.3 Provinciale Steunpunten Toegankelijkheid

Omdat toegankelijkheid best zo dicht mogelijk bij de burger gerealiseerd wordt, werden in 2001 vijf Provinciale Steunpunten voor Toegankelijkheid opgericht. Elk Provinciaal Steunpunt werkt actief samen met een technisch adviesbureau en heeft een platform van gebruikersorganisaties waarin alle types van handicap zijn verenigd.

Tot het takenpakket van de Provinciale Steunpunten behoren:

- De coördinatie van de toegankelijkheidswerking op het terrein en het bevorderen van de dialoog om de versnippering en overlapping te beperken en informatie en kennis uit te wisselen.
- De uitbouw van een informatieverzamelpunt waar iedere burger die geconfronteerd wordt met de ontoegankelijkheid van de samenleving terecht kan. De informatie wordt ook ter beschikking gesteld van het eigen bestuur, de lokale besturen en het Vlaams Steunpunt Toegankelijkheid.
- De ondersteuning, vorming en sensibilisering van de gemeentebesturen en van de diensten van het eigen provinciebestuur omtrent de toegankelijkheidsproblematiek.
- Het signaleren van knelpunten, hiaten en lacunes binnen de provinciale toegankelijkheidswerking aan het Vlaams steunpunt voor Toegankelijkheid, om via die weg bij te dragen aan de uitbouw van het Vlaamse toegankelijkheidsbeleid.

3.1.4 Technische adviesbureaus

De technische adviesbureaus nemen een sleutelpositie in bij de praktische toepassing van het toegankelijkheidsbeleid. Ze leveren in concrete dossiers bouwtechnische en architecturale adviezen aan de verschillende overheden en aan de privé-sector. Zij voeren bijvoorbeeld ook toegankelijkheidsonderzoeken uit.

Naast deze meer technische aspecten staan multidisciplinaire teams van onder andere architecten en ergotherapeuten in voor de ontwikkeling van didactisch materiaal, informatieverstrekking, het ontwikkelen en geven van vorming, het opstellen en hanteren van checklijsten, de ontwikkeling van standaardnormen en aanbevelingen, het opzetten van innoverend onderzoek, ondersteuning van adviesraden, enzovoort.

3.2 MEETMETHODE

Toerisme Vlaanderen ontwikkelde een praktische bundel met richtlijnen om de toegankelijkheid van je onderneming te verhogen. Elke infofiche bespreekt één bepaald onderdeel van het gebouw, zoals het onthaal, het restaurant, het sanitair...

Verhelderende foto's en tekeningen zorgen ervoor dat deze informatie nuttig is voor bouwheer, architect, aannemer en andere bouwpartners (www.toegankelijkreizen.be)

3.3 BEPERKINGEN VAN DE INDICATOR

Om een beeld te krijgen van de toegankelijkheid van de verblijfsaccommodatie aan de kust is het aangewezen om niet enkel hotels, maar ook campings, Toerisme voor Allen huizen, vakantiecentra enz. onder de loep te nemen. Voor de vakantieganger is niet alleen het verblijf belangrijk maar ook de toegankelijkheid van het openbaar vervoer, de aanwezigheid van aangepaste parkeerplaatsen, toegankelijkheid van het openbaar waaronder dijk en strand.

Het onderzoek brengt de toegankelijkheid en de bereikbaarheid van elk onderdeel (parking, lobby, slaapkamer...) in kaart. Er wordt geen globale score gegeven voor het hotel. Het is dus vrij moeilijk om te bepalen hoeveel toegankelijke hotels er aan de kust zijn of hierin een gradatie te brengen: zelfstandig toegankelijk, toegankelijk met hulp, toegankelijk voor bepaalde doelgroepen...

4 GEGEVENS – INPUT

4.1 GEGEVENSBRONNEN (PERSOON, DIENST, ADRES)

1. Provinciale Steunpunten toegankelijkheid

Provincie West-Vlaanderen

Provinciehuis Boeverbos

Koning Leopold III-laan 41

8200 Brugge (St. Andries)

contactpersoon: Silvie Vanhoutteghem

tel: 050/40.34.76

fax: 050/40.31.07

Silvie.vanhoutteghem@west-vlaanderen.be

[website Toegankelijkheid West-Vlaanderen](http://website.ToegankelijkheidWest-Vlaanderen)

Technische adviesbureaus toegankelijkheid

Provincie West-Vlaanderen

vzw Westkans

Kerkhofstraat 1

8200 Brugge

tel: 050/40.73.73

fax: 050/71.00.43

info@westkans.be

www.westkans.be

4.2 VORM VAN DE GEGEVENS

De databank 'Toegankelijk Vlaanderen' verzamelt informatie over de toegankelijkheid van publieke locaties (zoals hotels, winkels, gemeentehuizen, wandelpaden, enz). De

technische adviesbureaus lichten de locaties door op basis van een eenvormige methodiek, waarna de resultaten worden vertaald naar 3 niveaus van toegankelijkheid. Deze informatie is beschikbaar voor het grote publiek via www.toegankelijkvlaanderen.be. Op die manier kunnen eventuele bezoekers zelf inschatten in hoeverre een gebouw of ruimte al dan niet voldoet aan zijn of haar individuele behoeften.

4.3 KWALITEIT EN BESCHIKBAARHEID VAN DE GEGEVENS

Om een beeld te krijgen van de toegankelijkheid van de verblijfsaccommodatie aan de kust is het aangewezen om niet enkel hotels, maar ook campings, Toerisme voor Allen huizen, vakantiecentra enz. onder de loep te nemen. Voor de vakantieganger is niet alleen het verblijf belangrijk maar ook de toegankelijkheid van het openbaar vervoer, de aanwezigheid van aangepaste parkeerplaatsen, toegankelijkheid van dijk en strand,...

Op dit ogenblik wordt in Vlaanderen de Librettomethodiek toegepast voor het meten van toegankelijkheid. Deze methode en zijn onderliggende criteria verschillen van criteria die toegepast werden in het onderzoek van 1999. Hierdoor zijn de resultaten moeilijk vergelijkbaar.

Het aantal onderzochte hotels aan de kust is te beperkt (20) om hieruit conclusies te trekken per gemeente. Het onderzoek betrof enkel hotels uit de brochure Vlaanderen Vakantieland, die op vrijwillige basis wensten mee te werken en die zichzelf 'toegankelijk' noemden.

Het onderzoek brengt de toegankelijkheid en de bereikbaarheid van elk onderdeel (parking, lobby, slaapkamer...) in kaart. Er wordt geen globale score gegeven voor het hotel. Het is dus vrij moeilijk om te bepalen hoeveel toegankelijke hotels er aan de kust zijn of hierin een gradatie te brengen: zelfstandig toegankelijk, toegankelijk met hulp, toegankelijk voor bepaalde doelgroepen...